

מה עושות האילות / לאה גולדברג

מה עושות האילות

בלילות?

הן עוצמות את עיניהן

הגדולות.

הן שולבות את רגליהן

הקלות.

ישנות האילות

בלילות.

מי שומר על חלומן

המתוק?

הירח הלך

מרחוק.

הוא מביט לתוך הגן

בבת-שחוק

ואומר לכוס ותן:

נום ושחק!

מה חולמות האילות

בלילות?

הן חולמות כי הפילות

הגדולות

שחקו אפן בג'ולים

וגולות

ובפל, בפל זכו

האילות.

מי מעיר אותן עם שחר

משנתן?

לא הפיל, ולא הקוף,

ולא התן.

לא ארנבת, לא שקוי

ולא שפן,

כי אילת-השחר חבֶּרְתָּן

מעירה אותן בפקר משנתן.

בתוך –

מה עושות האילות?

כתבה לאה גולדברג

צייר אריה נבון

ספרית פועלים 1949

צבאים בנגב / אפרים תלמי

בערבות הנגב צבאים יש שנים,

צמד חמד וקליל-רגלים;

המה יחפים, אין להם נעלים,

לא פזמק לרגל ואף לא גרבים,

לא מעיל עליון ואף לא מכנסים,

רק קשוט לראש, צמד של קרניים.

בערבות הנגב צבאים יש שנים,

צמד חמד, חמד חמודים;

פאשר יצמאו, הם יורדים לעין

או אל גב בסלע וישתו המים.

זהירים מאד הם, יזקפו אזנים,

וסביב יביטו, ישלחו עינים,

אל כל צד יריחו, פנו הנחירים,

ילגמו בנחת לגם ולגמים,

יקנחו בעשב או בעשבים,

יעלו גרה, יניעו השפתיים...

ופתאם יעקרו בקפיצה או שתיים,

בזנוק של חז, בטפיפת טלפים,

במתוח גוף, בזקוף אזנים,

אל מישור אפר ורחב ידים,

אל ערוץ נפתל בסתר בקצתים,

יטפסו אל הר, אל הפסגותים

וירימו ראש בזקור קרניים

ויצפו סביב - זוג חמד חמודים.

כך חיים בנגב הצבאים השנים,

צמד חמד, חמד חמודים;

לא ידעו צרה, לא יגון ועצב,

לא חרון וכעס, לא רגזה וקצף,

לא יפריע איש, ולא יגרם כל צער

שום יצור מדבר ולא שוכן של יער,

אכל יש בשפע, במעין - המים,

כך חיים בנגב הצבאים השנים.

בתוך –

אני אוהב לטייל

כתב אפרים תלמי

ציירה תרצה טנאי

מסדה 1974

כמה אילות? / חיה שנהב

אילה ועוד אילה?

- שתי אילות.

ועוד אחת?

- שלש.

ארבע אילות

מטפסות על הקר

והחמשית -

בראש.

שש,

שבע,

שמונה אילות

הגיעו לשדה.

תשע אילות

אוכלות עשב ירק.

ועשר

מי רואה?

אחת-עשרה אילות

הולכות לחרשה

ושם

נרדמות.

כמה אילות

ישנות בחרשה

אם הן חולמות

שנים-עשר חלומות?

בתוך –

ארנבת ארנבת מה את חושבת

כתבה חיה שנהב

צייר נעם נדב

שוקן 1990

האֵילָה הַחֲנֻנִית קלת הרגליים מצטיירת בתודעתנו כבעל חיים ענוג ומעודן, מלא תום. לצד יצירות ספרות המייחסות לה התבדלות עד כדי פלאיות, יש גם סיפורים המתארים את האיילה כְּאֵם זהירה ומסורה, שבתבונתה מצליחה להכניע טורפים המאיימים על עופריה. שלושת השירים שלמעלה מתבוננים באיילה מנקודות מבט אחרות.

**לאה גולדברג** (1911–1970) פרסמה את השיר "מה עושות האיילות" בספר ששמו כשם השיר. מאז ראה אור ב-1949 זכה השיר לשלושה לחנים והוא נחשב נכס צאן ברזל של הספרות העברית לילדים. לאה גולדברג עונה בהרחבה על השאלה התמוהה-משהו שבתחילת השיר, ומתארת את שנת הלילה של האיילות כפרק זמן רגוע ומענג של חלומות שמחים. האיילות, כמותן כילדים, זקוקות להגנתו ולחמלתו של מבוגר, ובשירה של גולדברג זכה הירח בתפקיד הזה; הוא מביט באיילות הנמנות "בִּבְת-שְׁחֹק", משתיק קולות מאיימים ומרחיק מהן את הפחד. האיילות גם חולמות כילדים, ומגשימות בחלומותיהן מאוויים שאינם בני השגה במציאות. אור הירח החוזר ומתחדש לא רק מבהיר את הלילה אלא עוֹטֵף את התיאור כולו בהילה של פלאיות וקסם.

**אפרים תלמי** (1905–1982) שנולד בפולין עלה ארצה ב-1925 ובשנותיו הראשונות בה היה פועל חקלאי בפרדסים ושומר בכרמים. מפגשים קרובים אלה עם האדמה ועם הנוף הארץ-ישראלי הולידו בין היתר את קובץ השירים לילדים "אני אוהב לטייל" שראה אור ב-1974. אחרי שיר הפתיחה "מה זאת מולדת" מופיעים בספר 29 שירים שכל אחד מהם נוגע במקום או באזור בארץ (הגליל, עמק החולה, זיכרון יעקב, נהר הירקון, שער הגיא, ים המלח, ואפילו מדבר סיני שישראל כבשה ב-1967). השיר "צבאים בנגב" מצייר תמונה פסטורלית של נוף הנגב באמצעות מילים וצירופים מהשדה הסמנטי המדברי ומציג תיאור מחויך של חיי הצבאים "בְּעֵרְבוֹת הַנְּגֵב", ליד "גֵּב בְּסֻלַּע", ב"מִישוֹר אֶפֶר וְרִחַב יָדַיִם" או ב"עֲרוֹץ נִפְתָּל בְּסֶתֶר בְּקַעֲתַיִם".

בשיר הקטן-חביב של **חיה שנהב** (1938-) מספקות האיילות, תכונותיהן ודרכי חייהן הזדמנות לתרגול מְנִיָּה, פעולת חיבור ופתרון בעיה חשבונית: "אֵילָה וְעוֹד אֵילָה? / - שְׁתֵּי אֵילוֹת. / וְעוֹד אֶחַת? / - שְׁלֹשׁ". אגב תרגול מוזמנים הקוראים להציף בחטף בסדר יומן של האיילות בסביבתן הטבעית: "מְטַפְסוֹת עַל הַהָר", "הַגִּיעוּ לַשְּׂדֵה", "אוֹכְלוֹת עֶשֶׂב יָרֵק", "הוֹלְכוֹת לַחֲרֹשָׁה / וְשֵׁם / נְרַדְמוֹת".

גִּירָה לוֹיֵן